

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

PROPRIETATEA

„Reuniunii economice în Orăştie“

Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.

Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

La mijlocul anului.

Un cuvânt prea serios adresăm azi cetitorilor și abonaților nostri. Suntem la mijlocul anului, timpul de renoire al abonamentelor. Cetitorii nostri ne preocupăți vor fi înțelegând scopul cel prea frumos pentru care s'a întemeiat și se susține cu jertfe această foaie: de a încerca să răspândim și la poporul nostru idei economice mai înaintate, mai moderne, de a abate pe cât mai mulți dela lucrarea primitivă dela strămoși, a economiei, și a-i familiarisa cu idei de însoțire, de întovărășire în ale economiei, căci *»unde's doi puterea crește!..«* Am cercat a ținea foaia noastră departe de frecări și zizanii personale, fie de aproape, fie de departe, am ferit-o de certe confesionale, și ori-ce scrisori cari ne-au venit, și ne-au venit multe, cercând a scormoni aceste rane și a aprinde focul acestor slăbiciuni ce ne bântue, le-am pus simplu la coș, nevrând ca prin publicarea lor să ațităm și mai mult pe cei interesați, și loc am făcut și facem numai lucrărilor, cari dau o învățatură bună, sau laudă o faptă bună, îndemnând și pe alții spre dânsa. Ear' pe lângă partea serioasă, între știrile zilei am presărat știri petrecătoare, știri senzaționale, mișcătoare, și în foiță nuvele alese, istorioare ori schițe potrivite a distrage plăcut.

Cătră bărbații și cărturarii nostri serioși, iubitori a muncii în brazda binelui, ne adresăm azi, rugându-i, ca, în vederea bunelor scopuri ce urmărește foaia *»Bunul Econom«*, să facă totul în cercul cunoșcărilor lor, ca abonații la această foaie să se înmulțească mai vârtos ca în trecut, și să plătească regulat prețul și așa prea neînsemnat al abonamentului, ear' care sunt restanțieri, să grăbească a-și trimite restanțele. Căci e dureros dar' adevărat, că între oamenii nostri de carte nu sunt puțin aceia, cari cer să li-se trimită foaia

(a noastră și a altora, sunt unii cu câte 3—4 foi cerute) și apoi la toate provocările rămân cu urechea toacă, și nu-ți trimit în veci datoria, căci se vede că cu acel gând ascuns și-au cerut foaia pe așteptare, ca să nu o plătească niciodată. E aceasta un lucru urit, un lucru imoral, care nu poate da nici o încurajare ziarelor noastre în greaua lor muncă. Sunt, firește și excepțiuni onorabile, cari îți cer pe așteptare dar' și plătesc, cât ce pot. Noi cu *»Bunul Econom«* am pierdut anul trecut peste 700 coroane, dar' martore ne sunt listele purtate și cărțile, că n'am fi pierdut nici o parachioară, *dacă restanțierii ne plăteau* toți pentru timpul cât au primit foaia. Abia însă au plătit a 4-a parte, ear' trei părți din ei tac până în ziua de azi și-s poate fericiți, că nu le mai cerem. Și nu le mai cerem, că nu putem: ne costă speșele de provocări atâta cât numai putem încasa dela ei în urma provocărilor. Ear' pe la cele judecări în fața străinilor *nu voim* să mergem cu oameni de-ai nostri, pentru-că ne-au avut foaia și n'au plătit-o mai mult.

Pentru aceea în anul de față *»Bunul Econom«* se și trimite în număr mai restrins, numai la cei-ce l'au plătit sau la oameni dela care cerând-o avem nădejde că vor și plăti.

Acestora ne adresăm azi rugându-i să-și renoiască degrab abonamentul cei-ce au plătit numai până la jumătate, ear' *cei-ce sunt în restanță, să trimită ne-greșit măcar restanța.*

»Spicuirile Literare«, acest îngrijit adaus literar, vor urma a apare și a se trimite celor ce le vor cere anume. Jumătatea de an percursă, credem că a încredințat deja pe fiecare iubitor de literatură aleasă, că *»Spicuirile Literare«* sunt vrednice a fi date în mâna cât mai multor cetitori mai ales din popor, cari, pentru neînsemnatul lor preț de abonament, se îndărjească prin ele pe înșiși autorii aleși din care se culeg piesele publicate.

Vă rugăm deci, domnilor abonați și iubitori cetitori, stăruțiți a răspândi foaia noastră și frumosul ei adaus literar. Mandatul postal pentru trimiterea banilor, alăturăm la numărul de față!

Red. și Admin. foilor

„Bunul Econom“ și „Spic. Lit.“

Un pas laudabil.

Dela Arad și Lugoj ne sosește o veste bună. Aradul și Lugojul: diecesele fice ale archidieceselor dela Sibiu și Blaj, au prins și s'au hotărât să urmeze pilda archidieceselor mame, și să purceadă la fel în o treabă de mare însemnătate: în aceea a susținerii școlilor confesionale în comunele mixte, cu gr.-catolicii și gr.-orientalii.

Se știe, că între consistoriile din Sibiu și Blaj s'a stabilit încă de mult o învoială plină de înțelepciune, că adecă acolo unde avem într'o comună Români gr.-orientali și gr.-catolici mestecați și unii pot ținea școală confesională bună, ear' ceilalți nu, sau nici unii nici alții nu o pot susține o școală de dai Doamne, acolo credincioșii amândouor confesiunilor, cari și așa suntem frați de un sânge și de o mamă, să-și dea mână împreună și să susțină *laolaltă* o școală bună, confesională, adecă *românească și creștină*, pentru a încun-giura incubarea vre-unei școli neconfesionale, cum sunt școlile de stat și comunale. Și anume unde gr.-orientalii sunt mai mulți, vor înființa ei școala, ear' gr.-catolicii se vor alipi la ea contribuind la susținerea ei cu atâta cât se va cădea pe ei, după numărul lor față de-a celorlalți. Și întors: unde gr.-catolicii sunt mai mulți, gr.-orientalii se vor alătura la școala acelora, — și așa putem avea în comunele mestecate câte o școală bună în loc de două rele ori în loc de nici una. Preoții fiecărei confesiuni vor umbla la acea școală și își vor învăța

pe fiii confesiunii lor, studiul religiunii după legea lor. O întocmire deci foarte înțeleaptă și foarte dreaptă, care pune caracterul românesc al școlii, mai pe sus de considerații confesionale.

Dar' acest frumos lucru arangeat între archidiececele ce se întind peste Ardeal amândouă; nu era arangeat și între diecesele gr.-cat. și gr.-or. din afară de Ardeal pentru ale lor teritorii.

Acum »Biserica și Școala« foaia oficială a diecelei Aradului, ne aduce bună veste, că și acolo s'a stabilit acest lucru. Consistorul din Arad a recercat frățeste pe cel din Lugoj, să primească a încheia și pentru părțile peste cari se întind ele, același contract de bună-înțelegere privitor la susținerea școlilor, cum au încheiat frații Ardeleni. Și consistorul din Lugoj a dat zilele astea răspunsul că *da*, primește îmbieciunea și în principiu e pentru încheierea unei atari învoeli, rămânând numai să se stabilească și amănuntele.

»Astăzi, zice »Bis. și Școala«, când putem înregistra, că propunerea autorității noastre diecesane făcută episcopatului român unit din Lugoj, a fost primită în principiu, inima ne saltă de bucurie, căci vedem în el zorile biruinței ideii reprezentate de noi, vedem concentrarea forțelor neamului nostru pentru mântuirea școlii române și printrînsa ținerea poporului sub scutul și împărtășirea lui cu *educația religioasă morală* !«

Dorim din tot sufletul, ca și asu-

FOIȚĂ

INDURARE

— NUVELĂ —

(Urmare)

Se auzi o pârăitură strașnică de gard. Sandu sări drept în fața lui Vasile; îi puse mâna în piept și-l culcă, într-o clipă, la pământ. O ploaie de pumni și de călcăe căzură pe cap și pe spatele lui Vasile.

— Să te înveți să mai bați femeile, zicea moș Sandu, târându-l și îmbrâncindu-l în poiată.

Vasile nu îndrăsnea nici să mai crâcnească; îi era rușine să strige ajutor la vecini. Căzu grămadă, în fundul poeții ținându-se cu mâinile de cap și vaitându-se înăbușit.

Sandu intră în casă, găsi pe soră-sa

pra *amănuntelor*, buna înțelegere între cele 2 consistorii să fie deplină și din hotărîrea lor să răsără, cât mai multe școli puternice *românești* în comunele mestecate, în care, azi avem câte 2 slabe (gr.-or. și gr.-cat.) ori de loc.

Ear' autoritățile noastre locale (protopresbiterii și parochii ambelor confesiuni cu comitetele lor), să prindă privilegiul și dreptul și să cerce a apăra și întări cât mai mult, aceea ce vor vedea stricat și slăbit pe acest teren pe teritoriile lor.

Imblătitul și curățitul bucatelor.

Treeratul sau imblătitul spicoaselor se face pentru a scoate grăunțele din spice și paie. Această lucrare foarte însemnată în economie odinioară se săvârșea numai cu ajutorul animalelor și cu imblăcii; astăzi însă în țara noastră și în alte multe țări mai înaintate în cultură, mașinile de treerat au luat locul animalelor și imblăciilor. Treeratul cu mașinile se îndeplinește mai bine, mai cu înlesnire și ne vine aproape îndoit mai ieftin decât cel cu imblăcii sau cel cu animalele.

Intr'o singură împrejurare este a se da întâietate treeratului cu imblăcii, anume pentru agonisirea sămânței. Cu nici un fel de mașini nu se scot grăunțele întregi și nevătămăte ca cu imblăcii; ear' grăunțele numai ceva atinse de colții mașinei, și cu atât mai mult

întinsă pe pat, vaitându-se cu mâinile la obraz.

— Uite, Sandule era să-mi scoată ochii!

Mama Zoița avea drept între ochi o vânătae și pe obrazi fire de păr smulse din cap.

— Las, că l'am învățat eu minte, Zoițo! Dacă sunteți și voi proaste. De ce nu'i dați în cap cu ceva, când sare la bătae?

— Ei Sandule, da cum să te pui cu el!

— Fata o să stea la mine, Zoițo, și las' să vie să-o ea dacă-i dă mâna. Să slugărească singur la curte, dacă-i place!

Când Sandu eșea, se întâlni în poarta ogrăzii cu un argat dela curte. Venea să cheme pe Vasile.

— E acasă Vasile?..

— Du-te de vezi și tu, răspunse

cele rupte și spintecate, de obicei se vatămă când pregătindu-se pentru sămănat se tratează cu peatră vânăta. De aceea pentru-ca holda să nu rămână prea rară trebuie dată sămânță mai multă une-ori cu a patra parte, altă dată cu a treia parte mai multă sămânță decât odinioară, când treeratul se făcea numai cu imblăcii, ear aceasta firește e în paguba plugarului. Și apoi, chiar răsărind grăunțele oare-cum vătămăte, holda răsărită din ele nu se poate desvolta întocmai ca cea răsărită din grăunțe întregi și deplin sănătoase; ci pierde peste iarnă, sau altcum atacată de secetă, de vermi, insecte sau paraziți (bureți). Firește, că grăunțele pentru vânăzare și hrana casei, e mai cu scop, a se scoate din spice și paie cu ajutorul mașinilor.

Nu vom stărui aici asupra modului cum se face treeratul cu mașina, căci el e îndeobște cunoscut. Nici nu ne vom opri să arătăm cum se face treeratul cu ajutorul animalelor sau cu imblăcii. Treeratul cu animalele mai este încă în obicei chiar și în unele părți ale țării noastre; el însă e părăsit treptat an de an, înlocuit fiind prin treeratul cu mașinile, fără ca oamenii să se mai întoarcă la el. Și bine fac! Ear' apoi treeratul cu imblăcii este îndeobște cunoscut bătrânilor, cari în tinerețe nu știau ce sunt mașinile de imblătit. Bătrânii ar face foarte bine, stăruint cu tot înadinsul, ca și tinerii să învețe meșteșugul întrebuințării imblăciilor, pen-

moș Sandu. I-am dat o rătueală. Că decând s'a băgat la voi la curte, a căpchiat; se îmbată într'una șiși bate nevasta, pe soră mea, și pe beata fată, pe Irina. Vrea să o bage, cu de-a sila, fată în casă la voi. Da nu merge așa! Ce? Crede, că dacă e vizitiu la curte o săși facă de cap!

Sandu plecă. Argatul, atras de gemetele lui Vasile, se îndreaptă spre poeată, îl găsi grămadă în fundul poeții. Văzându-l în ce hal era, nu i-a mai spus că-l chiamă boeru. Plecă și spuse lui cuconu Ieni tot ce se întâmplase.

— Da de ce l'a bătut? întrebă cuconu Ieni.

— Apoi deh! știu eu cucoane! Zice, că din pricina fetei. Fata s'a plâns lui moșu-său, Sandu, c'o bate pentru-că nu vrea să vie fată în casă la Domnia-voastră.

Fruntea lui cuconu Ieni se încreți.

tru-ca astfel și aceștia la rîndul lor s'își poată agonisi sîmînța a ceea ce e bună pentru sîmînat.

Mașinile de treerat sunt de mai multe feluri. Unele sunt *mașini de mîna*, cari sîi învîrt cu mînile, altele sunt cu *vîrtej*, sau de cai, și altele cu *abur*.

Micii plugari întrebunțează mai mult mașinile de mîna și de cai. Dar' unde ei s'au întovărișit și 'și-au agonisit o mașină cu abur ca s. p. plugarii din Apoldul-de-jos au făcut și fac mare treabă.

Pentru curățitul bucatelor se întrebunțează *mașinile de vînturat* (ciururile) cari, la mașini mai mari cu abor, sunt părți nedespărțite ale acelor; ear încât pentru mașinile de mîna și de cai sunt ciururi anume, deosebite. Aceste încă sunt de mai multe feluri toate destul de spornice și fac bune servicii, față de vînturatul pe arie și cernutul cu ciurul mic de mîna, care se întrebunțea odinioară. Pentru alegerea desvîrșită a grăunțelor mai ales a celor pentru sîmînat se întrebunțează *trierul*.

AGRICULTURA

Întoarcerea pămîntului după luarea roadelor.

Pentru-ca în anul următor sîi nu se ivească din nou unele boale și unii dușmani a-i plantelor ce cultivăm, este de lipsă ca îndată după luarea recoltei sîi se nimicească părțile plantelor ce ar fi rîmas pe pămînt, sau pe altă cale

Intră posomorît în casă, spunînd argatului sîi îngrijească de cai pîna va veni Vasile. Ii trecu și lui pofta sîi mai aducă pe Irina fată în casă la el. Un fior îi trecu prin tot corpul gîndindu-se la Sandu și la Șerban. Ii era frică de ei. Știa bine, că sunt cei mai deștepți și mai neînduplecați din sat. 'Cât ar fi dat el, sîi se vadă scăpat de ei! A încercat el în tot felul, dar' n'a reușit.

E târziu. Țipenie de om nu se mai vede nici pe drumul din sat, nici prin curtea boerească. Tot satul dormea. Nu se mai zărește lumină decât la fereastra dela iatacu lui cuconu Ieni. De cînd a inserat, coconu Ieni se preumblă nervos în iatacul lui cu ușa și ferestrele zăvorite. Cu toată lupta lui lăuntrică de-a îndepărta gîndurile rele, se vede din ce în ce mai tare învîluit de ele ca într'o mreață. Tot i-se părea, că lumea din sat năvălește amenință-

sîi se aducă în stare de a nu mai fi vătămătoare. Multe gînganii stricacioase își au locuința de obicei în rîmășițele plantelor ce cultivăm, sau cel puțin peste iarnă, și anume în rădăcini, în miriște, în paiu, sau în frunzele căzute, și acele gînganii se pot pustii, dacă părțile numite ale plantelor se vor nimici sau îndepărta. De aceea curățirea locului de cultură trebuie sîi se facă îndată după luarea recoltei, pentru-că numai cu chipul acesta se poate asigura desvoltarea (creșterea) deplin multămitoare a plantei ce are sîi urmeze pentru anul viitor.

Îndeosebi, prin întoarcerea și curățirea locului, putem mîntui plantele de boalele și dușmanii, ce vom numi în șirele următoare, sau cel puțin vom isbuti a-i împutina.

Întoarcerea îndată după seceriș a locului unde au fost *spicoase* este o lucrare folositoare contra nevoilor următoare:

1. contra *vespelui de paiu comun*, care este un vespe mic, ce-'și depune oușele în golul din lăuntru al paiului de grău și altor spicoase. Pentru pustierea sau baremi împutinarea acestei gînganii, miriștile trebuie rupte cu extirpătorul, apoi adunate grămadă, dîndu-li-se foc sau îngropându-se adînc.

În lipsa extirpătorului miriștea se întoarce cu plugul. Dacă nu se lucră în modul arătat contra acestor gînganii, ele iernează în cotoarele miriștei

toare spre casa lui. Se uita, din cînd în cînd pe furiș la pistoalele și la iata-ganele din pîrete. Ii era frică și de umbra lui, care lua proporții mari și amenințătoare pe pîreții odăii. Ce dracu am astă seară?... își zicea el. Ce? nu le dă lor mîna sîi vie ei așa la mine! Sîi fi simțit ei oare, că am cerut o nouă măsurătoare a imașului?... Nu cred... N'aveau cum. S'a isprăvit, își zicea el. Nu-i chip alt-fel... O sîi vînd moșia. Dacă cîștig procesu și la ultimul termin, o mai măresc cu 30 de fâlcii. Pun stăpînire și pe imaș. Leiba, bancheru dela Iași imi dă atunci jumătate de milion... Vînzînd recolta anului acestuia, desfăcîndu-mă de pluguri, de vite și de tot, în fine, mai fac două sute de mii de lei. Imi ajunge! Ii las dracului pe toți moșicîi aștia de români și mîi duc la patria mea!...

Cuconu Ieni sîi lăsa din ce în ce

și pentru a se arăta la anul în număr și mai mare.

2. *tripul bucatelor și musca grăului* „își depun oușele în spic. Din oușe ies niște omide mici, cari rod spicul sau cel puțin îl împiedecă în desvoltare. Înainte de secere din omidele acelea se fac muște, cari își depun oușele în miriști și pe sîmînăturile de toamnă, ca apoi în primărara următoare sîi urmeze din nou lucrarea lor stricacioasă. Pentru stîrpirea acestor insecte se urmează aceeași cale ca și la stîrpirea vespelui de paiu.

3. *Musca de Hesa* și alte muște de felul acesteia sunt foarte primejdioase pentru sîmînături. Ele iernează în cotoarele miriștilor, și oușele și-le depun mai cu seamă pe holda verde de curînd rîsărită. Dau năvală asupra paiului. Pentru stîrpirea lor cel mai potrivit mijloc este arderea miriștei, sau punerea acesteia la adîncime sub brazdă.

Mai sunt și alte insecte și vermi cari pricinuesc mari pagube spicoaselor. Contra tuturor cele mai nimerite mijloace de combatere sunt: *arderea miriștelor* cât mai îngrabă după secerat sau apoi aratul și îngroparea miriștei la cât mai mare adîncime.

Despre boalele de cari sufer spicoasele și despre modul înlăturării lor, vom trata cu alt prilej. Între aceste boale se numără *tăciunele, rujina, mana* ș. a.

Dar' nu numai după seceratul spi-

pradă visurilor. Ah! mîi duc acolo... la Chefalonia mea..., unde-i marea întinsă și cerul albastru!... O vilă pe malu mării,.... un vaporas,.... relații cu lume bună....

Un singur lucru însî, îi turbura visurile lui frumoase; toate rudele lui flămînde, din Grecia, o sîi năpădească pe el. Mai deunăzi, frate-sîu și soră-sa îi scrisese, că tot n'au mai putut sîi înjghebe o prăvălie. Îs tot în piață, vînzînd pește și lămăi... Doar îi scapă el de nevoi....

Tot vîsînd așa, îl fură somnul; durmî pîna târziu cu lampa aprinsă.

Peste toată valea satului sîi întinde o liniște ca de moarte. Trupurile ostentate a sute de țărani odihnesc în căsuțele și bordeele lor triste. În taina somnului se încheagă puteri noue de muncă, ce vor hrîni alte visuri fru-

coaselor, ci și după adunarea altor roade trebuie să se îndeplinească anumite lucrări pentru asigurarea recoltei următoare. Toate plantele își au boalele și dușmanii lor proprii, în contra cărora trebuie să luptăm fără prejet.

La cultura *cartofilor* (crumpenelor) este lege de căpetenie, ca ori-ce rămășiță a lor să se curețe, această lucrare fiind neapărat trebuincioasă pentru cultura cartofilor în anul următor. Pe frunzele cartofilor se află germeii a tot felul de bureți, ca peronospora, sporidesmiul, pecinginea ș. a. Pentru stăpînire sau baremi împușinarea acestor îndată după scoaterea cartofilor, frunzele și curpenii sau vrejii se adună și se ard. Și mult mai însemnat lucru facem, dacă toți cartofii stricați, ce-i aflăm când cu scoaterea lor, nu-i lăsăm în pământ, cum de obicei se întâmplă, ci-i adunăm pe toți. Prin lăsarea lor în pământ, se lasă și sămânța răului, care se sporește și răspândește din an în paguba noastră. Cartofii bolnavi se aleg dintre cei sănătoși și se întrebunțează la facerea spirtului sau, ferbându-i ori înăcrindu-i, la nutrirea porcilor și altor animale.

La cultura *napilor* încă trebuie să se aibă în vedere, că rămășițele acestora, s. p. capetele ce se taie dela sfeclele de zahăr, și frunzele, cum și napii stricați, rămânând pe locul unde napii au fost cultivați, dau naștere în viitor la răspândirea și sporirea boalelor și dușmanilor lor. Cei mai mulți

dușmani ai napilor sunt din clasa insectelor și a bureților parazitici, s. p. *vermele de pământ, purecii, vermele sirma, buba sămănăturilor* ș. a. Ce e drept multe din aceste insecte stricacioase sunt pustiite de unele paseri, de sobol, ariciu, ș. a.; dar, cum am arătat mai înainte, omul încă poate face foarte mult pentru împușinarea lor. Intre lucrările de pustiire se numără și aratul adânc al locului îndată după luarea roadei.

Plantele păstăioase și legumile au și ele mulți dușmani, parte animale stricacioase, parte bureți parazitici, cari se află pe trunchiul și frunzele lor, și cari lăsate în pace, la anul vor fi pricină de sporire și mai mare. De aceea locul, unde a fost fasole, mazere, rapiță, curechiu ș. a., dacă se poate, e bine a fi păscut cu oile, îndată după adunarea roadei, apoi rămășițele trebuie adunate cu grapa și arse, ear locul arat adânc.

Despre *boalele și dușmanii pomilor* am scris și cu alte prilejuri. Aici reamintim numai, că după culegerea poamelor trebuie îndepărtate de pe pom crânjile și coaja uscată, frunzele veștede și poamele stricate. De sub pomi trebuie apoi curățite și îndepărtate toate rămășițele, ear' locul săpat, pentru-ca să nimicim cu chipul acesta insectele și ciupercile stricacioase pomilor.

Nu e îndoială, lucrările, de cari am pomenit, sunt foarte folositoare, și n'ar trebui să se cruțe nimic pentru

îndeplinirea lor. Urmările bune ale acestor lucrări vor eși însă mai bine la iveală numai îndeplinindu-le de-arîndul toți plugarii, și nu numai așa pe nimerite, ci cu plan și an de an.

Și această luptă contra atâtor dușmani ai plantelor folositoare trebuie cu atât mai mult începută și purtată neîntrerupt, căci pare-că, e bătaia lui D-zeu, acești dușmani se înmulțesc mai tare decât ori-când. Și nu e numai vorbă de clacă, ceea-ce susținem. Iată că în unele locuri viile sunt pustiite cu totul de *filoxeră* și *peronosporă*, în alte locuri ele se mai susțin numai prin bărbătească stropire. Așa s'a întâmplat, în unele locuri cu *musca de Hesa*, care a făcut pagude înspăimântătoare în grâne; așa cu insectul *colorado*, care a pustiit câmpuri întregi de cartofi.

Porniți deci în modul arătat, îndeosebi prin întoarcerea pământului, luptă aprigă contra dușmanilor, ce amenință cu pustiire roada câmpurilor noastre, și porniți-o îndată după secere!

ROMUL SIMU

Starea sămănăturilor în străinătate.

În *Germania*, timpul ploios din săptămânile din urmă a contribuit mult la îmbunătățirea sămănăturilor în general. Despre grâu se crede, că dacă timpul va fi favorabil în perioada sece-

— așa de frumos la nunta Gherginei! Și... lume multă! Da tata e acasă, mamă?

— Din ajunul sfintului Vasile a plecat cu boeru la Galați.

— Da nu știi mamă ceva! Mama Paraschiva îi bolnavă tare. Ieri dimineață am văzut-o în pat; numai pielea și oasele i-au mai rămas.

— Săraca!

— Am rugat pe moș Sandu să desfunde de omăt și ograda ei, ca să mă pot duce la ea. Cine știe ce-o fi făcând!

— Ia un suflet chinuit, fată-hăi! Da'ar lua-o D-zeu, mai bine ar face!

Moș Sandu cu lopata pe umăr, venea repede spre casa lui. Dădu peste soră-sa Zoia și peste Irina.

— Duceți-vă de grabă de vedeți, că săraca Paraschiva trage de moarte! I-am desfundat ograda de omăt, am intrat în casă la ea și am găsit-o gră-

moase ale lui cuconu Ieni . . . . .

**

În dimineața bobotezii, tot satu era în mișcare. Trei zile de-a rîndul ninsoarea, viscolul troenise casele. Dela mic până la mare, cu lopata în mână, spintecau mormanele de omăt, cari încunjurau casele mai sus de brăul ferestrelor. Făceau drumuri prin ogrăzi și pe dinaintea porților. Vecinii mergeau dela unii la alții între două ziduri de omăt. Copiii îmbujorați la față, alergau printre zidurile albe ce sclipiau în bătaia soarelui, par'că erau țintuite cu pietre scumpe. Și o lumină, de-ți lua ochii!

La căsuța, de lângă șipotul din vale, Ionel, ca un voinicel din poveste, se lupta și el cu mormanul de omăt ce le troenise ograda. Moș Trifu, grămadă pe lavița de lângă fereastră, se

uita cu drag la el prin geam, cum se lupta cu troianul.

Soarele era la prânzul cel mare și Ionel deabea desfundase ușa și prispa. Auzia de departe strigăte vesele de copii, cari se chemau unii pe alții și sgomotul oamenilor, cari se chinuiau să spintece troianul. Se îmbărbătă și el mai tare și începu a ataca troianul din ogradă înspre poartă.

Pe la amiază, toate drumurile din sat erau desfundate și toți, dela mic până la mare, stăteau mai mult pe afară. Și se părea că sunt în altă lume.

Inserase bine; în dosul unui morman de omăt de lângă casa lui Sandu, Irina stă de vorbă cu mă-sa. Nu se văzuse de vr'o trei zile.

— Da cât ai stat, Irino, la Pleșa?

— Numai trei zile mamă. A fost

rișului, roada lui va fi mult mai bună decât se credea în Maiu. De adus însă, va trebui adus din afară mult mai mult ca în alți ani, pentru a coperi trebuințele hranei țerii.

În *Anglia*, cu toate că timpul a devenit mai favorabil vegetației, totuși sunt temeri, că roada de vară a suferit mult din cauza secetei.

În *Francia*, timpul uscat și călduros din zilele din urmă, a fost foarte prinos pentru coacerea grâului.

În *Olanda și Belgia*, timpul a fost favorabil astfel, că starea sămănăturilor e multumitoare.

În *Bulgaria*, se prevede o recoltă mijlocie de grâu.

În *Rusia*, se aud din diferite părți plângeri asupra stării sămănăturilor dar' încă nu se poate judeca întru cât ele pot fi îndreptățite. Totuși se crede că, afară de Polonia, recolta va fi în genere multumitoare.

În *Spania*, se așteaptă o recoltă foarte bună a tuturor produselor de câmp.

În *Italia*, a fost un frig neobicinuit, ba chiar din unele provincii s'au anunțat și înghețuri, dar' despre starea sămănăturilor n'au sosit rapoarte mai noue.

În *Statele-Unite*, nădejdiile în roadele grâului, continuă a fi foarte favorabile, ceea-ce a înriurit foarte mult prețurile pe piețele americane. Venind încă cereri mari pentru trimis în alte țeri, prețurile s'au mai îmbunătățit puțin.

madă pe laviță. E înghețată lemn. Nici nu poate vorbi.

Irina și cu mama Zoîța, pleacă repede spre casa Paraschivei. Nici o lumină nu se zărea la fereastră. Când deschise ușa, un miros înăbușitor și acru le lovi. Ferestrele înghețate bocuri, grinzele din podele trosneau de frig.

— Ești aci, mamă Paraschivă? strigă grăbită Irina.

Nici un răspuns.

— Oare o fi având chibrituri, Irino? Ia caută.

Irina băjbâi cu mâna pe brăul hornei și dădu peste vr'o două bețe de chibrituri.

— Ce frig e aici, mamă!

Mama Zoîța, striga mereu pe Paraschiva, băjbâind cu mânele dealungul laviței, doar' o da peste ea. Irina aprinse o lampă cu gaz, cât o tărăcută de mare. La lumina lămpei, vè-

ȘTIRI DE TOT FELUL

O frumoasă expoziție. Să știe, că după focul din Vaidei (în ajunul iernii trecute), „*Reuniunea femeilor române din comit. Hunedoarei*“ a hotărât a da de lucru femeilor din comuna atinsă de flagel și anume să facă țesături frumoase, lucruri de mână, pe cari Reuniunea le *cumpără* dela ele, deci le dă privilegiu să câștige ceva. Și a destinat 400 cor. spre acest scop.

Doamna vicepreședintă a Reuniunii femeilor, *Victoria Dr. Erdélyi*, a eșit în comuna numită și a făcut imbieciune de lucru la temeile ce se legau că și știu lucra. N'a aflat însă atâtea câte se lucreze pentru 400 coroane, de aceea pentru-ce a rămas, a angajat femei harnice din Căstău, Bințiți, Orăștie, etc. să lucreze și ele până la prețul celor 400 cor.

Astăzi în saloanele dnei Dr. Erdélyi se află expuse lucrurile gătite de măiestrele mâni a alor 30 de femei române din numitele comune. E o mică, dar' prețioasă expoziție, care te face să admiri mult dibăcia într'adevăr mare și deșteptăciunea țerancelor noastre, cari știu pregăti așa lucruri drăgălașe. Și sub supraveghierea Dnei Erdélyi, care unora le-a ales chiar modelele speciale, frumosul a fost împreunat cu folosul: din frumoasele țesături țărănești s'au pregătit practice și folositoare lucruri domnești, anume drăgălașe pe-

zură pe Paraschiva strînsă ghem într'un colț al laviței.

— Da ce ai, mamă Paraschivă? întrebă Irina, tremurând.

Paraschiva holbă niște ochi sperieți, fără să poată scoate o vorbă.

— E înlemnită de frig, sêraca, sê-i facem puțin foc.

— Uite mamă cum dă din mână și din piciorul stâng. Privește, gura i-se duce la urechi. Par'că are ducă-se pe pustiu! (amëndouë se bat cu mâna peste gură).

Paraschiva încercă să se miște și să vorbească, dar' în zadar; partea stângă a corpului era paralizată.

— Du-te repede, Irino, la noi și adă niște lemne.

Irina eși năucă pe ușe. Mama Zoîța, cu mânila la subțioară, rămase un moment neclintită în mijlocul casei.

— Sêraca femeie, gândea ea, era

rinite pentru canapele, coperitoare de credenz, decoratoare de masă, coperitoare de tablete, cravate, măsurite, ștergare, șorturi, desăgei, traiste micuțe, toate foarte drăgălașe, de tot v'ro 90 de obiecte.

Lucrurile vor fi duse și expuse și vëndute, la adunarea gen. a „Societății pentru fond de teatru“, la Șimleul-Silvaniei (1 și 2 August n.)

În Orăștie lucrurile sunt zilnic vizitate și admirate de inteligență. Mercuri a fost de le-a vèzut între alții și dl Dr. I. Mihiu.

D-na vicepreședintă aduce cu această ocaziune multumită dlui *Ioan I. Vulcu*, comerciant în Orăștie, pentru-că a dăruit două bucăți frumoase și prețioase de țesături pentru această expoziție, trimise dela d-șoarele surori ale d-sale.

„**Casina română**“ din loc licitează Duminecă după prânz la orele 4 ziarele, dându-le în subabonament.

La „**Ardeleana**“ se pregătesc lucrurile pentru o consolidare tot mai frumoasă a sănătoasei ei conduceri. Institutul desvoltându-se rapid și agențele Directorului înmulțindu-se tare pe zi ce merge, dl Dr. I. Mihiu, iubitul și prețiosul Director al băncii, care a călăuzit-o așa de norocos dela începutul ei, ridicându-o la nimbul și înflorirea frumoasă ce o are, și-a arêtat dorința de

sê moară fără nici un ajutor! Oare o fi mâncat?

Ochii Zoîții se îndreptară înspre polița de după ușă. Dădu acolo peste o oală cu zamă în care pluteau câte-va fire de fasole; alături un bulgăre de mămăligă înghețat.

Irina întră sgomotos în casă, târând după ea un maldăr de crăci de stejar cu frunze uscate. Le rupse repede cu ghenunchiul și le așeză în vatră. Motanul, ascuns în fundul cuptorului, fișni speriat sub laviță.

(Va urma).

a fi ușurat de sarcina tot mai grea a directorului, aducându-se un director stabil, care să aibă destul timp pentru rezolvarea zilnică a tuturor agendelor. În o ședință recentă, la dorința d-sale, postul de director s'a declarat de vacant, se publică concurs pentru întregirea lui, și până la întregire e însărcinat dl Nicolau Vlad cu conducerea provisorie a agendelor directorale. Dl Dr. Mișu rămâne însă în mod firesc și mai departe în sinul grupării dela conducerea institutului, și anume în calitate de *președinte al direcțiunii*, punându-și și pe viitor toate eminentele d-sale puteri în serviciul acestui institut, pe care cu atâta bună chibzuință și înțelepciune l'a condus timp de 15 ani, fără a l' fi lăsat să poticnească nici un moment, ci conducându-l din glorie în glorie și ferindu-l de ori-ce înrîuriri primejdioase.

Avem cele mai bune speranțe, că postul de director va fi ocupat de o persoană, care cu demnitate va ști conduce marea operă de înflorire a acestui institut, spriginit fiind de gruparea ce azi îl conduce și având într'ajutor și povețele prețioase ale probatului director de până acum dl Dr. Mișu.

Pentru a se întregi, la postul rămas vacant în direcțiune (în locul d-lui I. Mișu), direcțiunea a chemat provisor pe membrul comitetului de supraveghere Aurel P. Barcianu.

Acesta e adevărul asupra celor întâmplare mai nou în direcția „Ardelenei“, lucruri pe care o foaie din loc le predă cu totul eronat, tendențios și neserios.

Concert în Ferede. »Reuniunea română de cântări din Orăștie«, aranjează, sub conducerea dirigentului ei dl Ioan Branga, la 8/21 Iulie a. c. un *Concert* în pavilionul dela scările din Geoagiu (Ferede). Venitul curat e destinat pentru zidirea bisericii din Ferede. Inceputul la 4 ore d. a.

Programul e următorul: 1. »Sum Român«, cor mixt; 2. »Cântec de seară«, de T. Popovici și »În zădar«, de G. Dima, quartet bărbătesc; 3. »Hațegana« cor mixt; 4. »M'am suit la munte« cor mixt; 5. »Noaptea«, și »Iată ziua triumfală« quartete; 6. »Foaie verde pup de crin« și »Mătușa Anghelușă«

de Popovici, coruri mixte; 7. »Logojana« cor mixt.

După producție joc!

Alegerile de deputați pentru dieta ungară, după socotelile ce se fac, vor avea loc ăstan prin Noemvrie.

Omor în Țela. Cetim în „Drapelul“: Toma Micorescu, locuitor în Țela, și-a părăsit soția și copilașii și a început dragoste cu o tinără fată din sat. Fata nu s'a ferit de loc de el și așa Micorescu avea acuma totdeauna bună primire la fată, chiar cu știrea părinților ei. Pădurarul satului Samuil Velcu însă se vede, că a pismuit pe Micorescu și a început și el să îmbie cu tot focul inimii sale dragostea aceleiași fete. Așa din prietini buni ce erau au devenit acuma potrivnici și apoi dușmani. În seara de 1 Iulie n., când Micorescu a crezut că Velcu se află earăși la fată, și-a luat cu sine pe un prietin al seu și l-au pândit la casa cu pricina. Pe Velcu l'au și aflat în curtea casei, era lună ca ziua, când apoi Micorescu l'a lovit cu un par în cap lăsându-l aproape mort! Prietinel seu la îndemnul lui Micorescu încă i-a tras una cu parul, la ce Velcu și-a dat îndată sufletul. În decursul cercetării făcută de judele de instrucție și procuror făptuitorii au recunoscut frumos totul. Martori n'au fost de loc. Ambii criminali se află în temniță.

Un nou Metusalem. Zilele astea a încetat din viață în Galați bătrânul George Căchiță în vîrstă de 110 ani și 6 luni, în casa nepotului său Mihail Georgescu, din strada Căramidărilor, desp. I. Pe vremuri, Căchiță era pescar, proprietar a 4 năvoade. În vremea zaverei, pe la 1821, când Galațul a fost ars de cătră Turci, decedatul era holteiu și sub ochii lui a fost tăiat în bucăți polițaiul de pe atunci Ghiulerea. În toată viața lui n'a fost bolnav și nici odată n'a luat în gură doctorii. În timpul din urmă s'a îmbolnăvit și după vr'o 6 zile de suferințe a trecut în lumea celor drepti.

Și-a împușcat fratele. O scenă s'guduitoare s'a întâmplat de curînd în strada Mészáros din Budapesta,

unde locuște o văduvă cu 3 copii. Băiatul Victor, în vîrstă de 13 ani, elev eminent al gimnasiului din Calocca, se afla împreună cu fratele său mai mic Oscar în salon. Mama lor era ocupată în bucătărie, ear' un trate și mai mic în odaia de dormit. Văduva femeie aude de-odată o detunătură de revolver în salon. Speriată grăbește în odaie și vede pe Victor aproape împietrit cum sta cu revolverul în mână, fumegând încă, ear' pe micul Oscar culcat pe podine într'un lac de sânge. — Victor, pentru Dumnezeu, ce ai făcut? întrebă netericita mamă. — Nu știu, am aflat un revolver în scrin, s'a descărcat și Oscar a căzut, îngâna băiatul înspăimîntat. Într'aceea intrară și vecinii în odaie, fiecare voinde să dea ajutor lui Oscar, căruia îi țîșnea sângele din piept. Dar' era prea târziu. Copilul avu încă atâta putere, ca să-și îmbrățișeze mama, apoi — muri.

Necrolog. Iosif Șueaga, paroch gr.-or. în Lăpușnic, după un morb lung și greu, în 24 Iunie (7 Iulie) la 5 ore 20 min. dimineața, în al 60-lea an al etății și 33-lea al preoției, împărțit fiind cu Sfintele Taine, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului. Fie-i țărîna ușoară și memoria binecuvîntată.

Căldură ucigașă în America. Din New-York se telegrafează, că în 1 Iulie n. a fost acolo cea mai ferbinte zi din Iulie, ce s'a pomenit cândva. Căldura a fost de 98 graduri Fahrenheit în umbră. Mii persoane au fost lovite de apoplexie de soare, dintre cari 517 au murit. Asemenea și în Pittsburg au murit 11 persoane de insolațiune.

După zece ani. O curioasă întâlnire după zece ani s'a petrecut zilele acestea pe unul din bulevardele Parisului. Un neguțator agrăește pe un călător, care trecea pe lângă el:

»Dle, nu mă cunoști?«

»N'am norocirea.«

»Nu? O să-ți aduc eu aminte. Maiții minte, că înainte de asta cu zece ani d-ta la gara Bordeaux stătea-i plecat pe fereastra unui cupeu și ți-ai permis gluma a trage o sfîntă de palmă unui alt călător, care stătea în fereastra unui cupeu al trenului de pe linia vecină; acel călător nu ți-a putut în-

poia împrumutul, fiind-că trenul d-tale plecase?»

»Da, acum îmi aduc aminte«, răspunse rîzînd agrăitului.

»Iată, eu am fost acela, pe care l'ai palmuit d-ta și acum voiu avea și eu norocirea să-ți înapoiez palma«.

Neguțătorul nici n'a gătat cu spusese și i-a ras călătorului o drăguță de palmă. În urma aceasta era pe aci să se înhațe la bătae »mult doriții prietini«, dar' un polițist din apropiere i-a poftit pe amîndoi la poliție, unde să împăcară. Una este sigur, că negustorul la prima lui întîlnire cu »prietenu« seu a căpătat o palmă așa de bună »în treacăt«, încît 10 ani de-arîndul a ținut minte mutra rivalului de și acum l'a putut chiar recunoaște!

Tunel între Europa și Africa.

Inginerul francez Berlier, care, se știe, de mult timp se ocupă cu planul de-a construi un tunel prin care să lege Europa cu Africa, într'o adunare de specialiști a declarat, că după noiele lui studii afunzimea mării din Spania spre Tanger în Africa este numai de 400 metri. Greutățile construcțiunii, zice, nu vor fi mai mari, decât celea dela St.-Gotthard și tunelul Simplon. În treaga lungime a tunelului ar fi de 41 kilometri; și un kilometru ar costa 3 milioane franci, ceea-ce în total ar face suma de 123 milioane, împărțite în șapte ani.

Mulțumită publică.

În evlavia lor pentru casa Domnului, mai multe femei și parochieni gr.-or. din comuna noastră *Romos* în decursul anului curent au contribuit, după puterile lor, cu o sumă însemnată de bani, din care s'au făcut o cruce de un metru înălțime sculptată în lemn și colorată cu cele mai frumoase colori, și s'a pus în tîmpla bisericii dintre bărbați și femei în partea de jos; prețul ei 30 cor.

Tot așa s'a cumpărat o altă cruce cu prețul de 46 coroane, care s'au pus în partea de sus la aceeași tîmplă.

Tot femeile, cari au contribuit la facerea crucii de 46 cor., au cumpărat tabloul înmormîntării Domnului. Tabloul cumpărat dela tipografia Archidieceșană

din Sibiu cu 6 coroane și tipărit fiind numai în negru pe pînză, s'a dat pictorului Isidor Oprușan din Orăștie pentru înpodobirea cu cele mai frumoase colori, căruia pentru lucrul său i-s'a plătit 10 cor.

S'au mai făcut în biserica noastră din partea mai multor femei o icoană (prăsnicariu) pictată pe pleu și pusă în ram de lemn frumos, care cuprinde pe tabloul său, chipul a 25 prasnice dintre cele mai principale de peste an, cu prețul 86 coroane.

Credinciosul Ioan Căstăian Manu cu soția sa au dăruit bisericii un prapore țesut de mîna nurozii sale în cele mai frumoase forme și colori, ear' icoana de pe pînză a făcut'o pictorul Isidor Oprușan din Orăștie, prețul acestui prapore e de 46 cor.

Astfel biserica noastră astăzi se află împodobită cu niște prețioase odoruri noue. Dee bunul D-zeu, ca aceste frumoase începuturi pentru înfrumusețarea bisericii să servească pe viitor de îndemn și altor creștini din Romos, cât și în alte comune.

Romos, la 4 Iulie 1901.

*Un membru al comitetului
bisericesc.*

Dare de seamă.

Societatea meserieșilor români din *Hațeg* a aranjat a treia zi de Rusalii o petrecere de vară, în favorul fondului său, care a avut un rezultat atît moral cât și material peste așteptare.

Cu suprasolviri au contribuit: Ioan Vasii, notar cercual 2 cor. 80 fil., Neti Ciuciu 80 fil., George Popescu 1 cor., Lenkes Jozsef 1 cor. 60 fil., Kindler Moritz 2 cor. 60 fil., Dr. Aug. Streițar, 2 cor. 40 fil., Rot 80 fil., Vasilie Vutca 80 fil., Ioan Tocaci 60 fil., Cornel Popoviciu 60 fil., Mihail Bontescu 40 fil., Marcu Popescu 60 fil., Nicol. Todosie 60 fil., Marcu Todosie 80 fil., Dr. Ioan Pop 2 cor., Iuliu Popoviciu 60 fil., P. Palcoviciu 1 cor. 60 fil. și Dr. Parasca 1 cor. 60 fil., suma 22 coroane 20 fil. Venitul a fost 185 coroane, speșele 105 cor. 92 fileri, rezultă deci un venit curat de 79 cor. 08 fil.

Drept aceea pe calea aceasta venim

a exprima mulțumita noastră ferbinte tuturor domnilor suprasolvenți și sprijinitorilor, cari au contribuit la bunul succes al acestei petreceri românești.

Tot-odată mulțumim și Călușerilor, cari prin jocurile »Bătuta« și »Călușeriul« au făcut, ca această petrecere să rămână o suvenire neperitoare, în inima tuturor celor cari au participat la petrecere.

Din ședința adunării generale a societății meserieșilor Tălparilor și cișmarilor din *Hațeg*, ținută la 12 Iunie 1901.

Teodor Fogaraș,
președ.

N. Sânzian,
secr.

Const. Popescu,
cassar.

Din însărcinarea „Reuniunii Economice“:
Eidtor și redactor responsabil: Ioan Moța.

Concurs.

Postul de adjunct notarial la subscrisul se poate fără amânare ocupa.

Salar 30 coroane la lună, cost și quartir, ear' la practicant după conțelegere.

Bozeș u. p. Algyógy.

Candin Cristea,
not. cerc.

Sz. 1828-1901.

Faeladás.

Nagy-Almás község határában (algyógyi járás) »La părău Markueszk« dülöben 9-68 hold bükkös, szállaserdő kihasználása engedélyeztetvén 1000 (egy-ezer) korona kikiáltási ár mellett, arra az árverés f. év és hó 31-én d. e. 10 órára a körjegyzői irodába (Nagy-Almás) kitűzetik.

Árverelő 10% bánatpénzt, kötelesek az árverés vezetőjénél letenni, esetleg ajánlataikat hasonló összeggel avagy annak megfelelő értékpapírral elláttni.

Feltételek iránt értesülhetni: 1) Déván a m. kir. állami Erdőhivatalnál; 2) Szászvároson a m. kir. Erdőgondnok-ságnál; 3) Algyógyon a Főszolgabírói hivatalnál végül N.-Almás községelöljáróságánál.

A községi elöljáróság

N.-Almás, 1901. évi július hó 7-én.

Szentiványi Elek
jegyző.

Krompa Ilie
bíró.

SCÂNDURI ȘI LEMNE DE ZIDIRI

ȘI ȚIGLĂ DE COPERIT!

Cel mai bogate dposit de **scânduri**, precum și de **lemne de tot felul trebuincioase la zidiri**, cum sunt grinzi, tâlpi, căpriori etc. este în Orăștie și Deva, depositul subscrisului.

Arangeat de nou, și provăzut cu bogat material, garantat de calitatea cea mai bună, imbiu onorațiilor cum-părători material bun, *cu cele mai ieftine prețuri posibile!*

Asemenea am în deposit **țiglă de coperit** din renumita fabrică a lui **Ugron**. Țiglă groasă cu dungi ce se închee una în-tr'alta și țiglă simplă. Amândouă felurile foarte trainice și cu prețuri moderate.

Cu toată stima

Ignatz Kotzander

11—
*În Orăștie: în grădina dlui C. Baicu, peste drum
dela moară orașului!*

NOU DEPOSIT

de scânduri și lemne de zidiri!

*Atragem luarea aminte a publicu-lui nostru asupra depositului de scân-duri și lemne de zidiri, pe care l'a des-chis și dl Dumitru Martin, măestru
tâmplar în Orăștie, în str. Căstăului!*

732—1901. végrh. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a dévai kir. törvényszék 1896. évi 6320 számú végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt „Ardeleana” pénz intézet javára Petruczesk Ádám s. t. ellen 148 kor. s jár. erejéig 1896. évi február hó 11-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 660 koronára becsült követ-kező ingóságok, u. m. kukuricza és 1 fából készült csür nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a dévai kir. járásbíróság 1901-ik évi V. 699 számú végzése folytán 148 kor. tőkekövetelés ennek 1899. évi július hó 3 napjától járó 6 % kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltó díj és eddig összesen 70 kor. 26 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig Tompan alpe-resek lakásán leendő eszközlésére **1901. évi július hó 16 napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitűzetik

és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a leg-többet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értel-mében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Déván, 1901. évi július hó 1. napján.

SCHUSTER VILMOS,

kir. bir. végrh.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 330.000

(92)

Depuneri: peste cor. 2,000.000.

28—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8 $\frac{1}{2}$ %;	4) cumpără și vinde mărfuri și pro- ducte;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 $\frac{1}{2}$, ear' dela corpo-rațiuni culturale cu 6 $\frac{1}{2}$ %;	5) arândează și exarândează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3, 4, 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1901.

Direcțiunea.

„Minerva“ Institut Tipografic

Orăștie.

Se recomandă a
executa
următoarele :

Opuri, Broșuri și
Placate
Bilete de logodnă și
cununie
Carte și epistole

☆ Circulare ☆ & preț-curenturi

Note, Bilete de vizită
după plac și
cerere
Registre și imprimare
Anunțuri
Compturi și Adrese.
Bilanțuri etc. etc.

Această tipografie e
provăzută cu cele mai
bune mijloace tehnice
și fiind bine asortată
cu tot felul de carac-
tere de litere din cele
mai moderne, e pusă
în pozițiune de a pute
executa ori-ce coman-
de prompt și cu cea
mai mare acurateță!

Comande
din afară se efectuează
repede!

SPICUIRI LITERARE

Pe jumătate de an . . . 1 cor.

Orăştie, 30 Iunie v. 1901.

Pe un an întreg . . . 2 cor.

Moş Nichifor Coţcarul.

(Povestire glumeată.)

(Urmare)

— De, ce a fost pe aici, moş Nichifor?

— Of, jupâneşică of! Ce-a fost să nu dea Dumnezeu să mai fie! Dar' avea cine-va cap să treacă pe aici, fără să fie jăfuit bătut ori omorit? Nu-i vorbă, că acestea se întâmplă mai mult noaptea, decât ziua. Inse pe mine unul, de n'a-şi grăi într'un ceas rău, până-acum, dă, m'a ferit Dumnezeu. Lupi şi alte dihanii mi-au eşit înainte câte-odată, dar' nu le-am făcut nimica; le-am dat bună pace, m'am făcut că nici nu-i ved şi ei s'au dus în treaba lor.

— Î..ra! moş Nichifor, nu mai spune de lup, că tare mă tem!..

V'am spus că era şăgalnic moş Nichifor, şi când spunea câte una, ori te ţineai cu mâna de inimă rizând, ori te făcea să-ţi sară inima din loc, de frică.

— Iacă un lup vine spre noi, jupâneşică!

— Vai de mine, moş Nichifor, unde să mă ascund eu?

— Despre mine ascunde-te unde ştii, că eu unul ţi-am spus că nu mă tem nici de-o potae întregă.

Atunci biata Malcă, de frică

s'a încleştat de gâtul lui moş Nichifor, şi s'a lipit de dinsul, ca lipitoarea. A şezut ea așa, cât a şezut şi apoi a zis tremurând:

— Unde-i lupul, moş Nichifor?

— Unde să fie? ia a trecut drumul pe dinaintea noastră şi-a intrat ear' în pădure. Dar' cât pe ce erai să mă gâtui, jupâneşică, şi apoi dacă scăpam iepete, ştiu că era frumos.

N'apucă a sfârşi bine moş Nichifor şi Malca zice câtinel:

— Să nu mai zici că vine lupul, moş Nichifor, că mă vâri în toate boalele.

— Nu că zic eu, dar' chiar vine, iacă-tă-le'ai!

— Valeu! Ce spui?!

Şi ear' se ascunde lângă moş Nichifor.

— Ce-i tînăr, tot tînăr; 'ţi vine a te juca, jupâneşică așa-i? şi după-cum ved, ai noroc, că eu îmi țin firea, nu mă prea tem de lup; dar' să fie altul în locul meu...

— Nu mai vine lupul, moş Nichifor?

— Apoi, na; ești de tot poznaşă şi d-ta: prea des vrei să vie, că doar' nu-i de tot copacul câte un lup. Ia pe la sfântul Andreiu, umblă şi ei mai câte mulți la un loc. Şi-apoi vênătorii ce păzesc? La goană mare, crezi d-ta că puțini lupi dau cinstea pe ruşine, lăsându-şi pieile zălog? —

Să mai răsufflăm iepete o leacă. — Iacă şi «Dealul Bălaurului», jupâneşică. Ia aici a căzut odată un bălaur grozav de mare, care vărsa jeratec pe gură şi când şuera, clocotea codrul, gemeau văile tremurau şi se băteau cap în cap, de spaima; şi tipenie de nu cuteza să mai treacă pe aici.

— Valeu! şi unde-i bălaurul, moş Nichifor?

— D'apoi mai ştiu eu, jupâneşică? Pădurea-i mare, el ştie unde s'a fi infundat. Unii spun, că după-ce a mâncat toarte mulți oameni şi-a ros toată coaja copacilor din codru, ar fi crepat chiar aci în locul acesta. Dela unii am auzit spunând că i-ar fi dat lapte de vacă neagră şi cu aceasta l-ar fi făcut să se ridice ear' la cer, de unde a căzut. Mai ştiu eu pe cine să cred? că oamenii vorbesc vrute şi nevrute. Noroc numai, că eu unul ştiu solomonii şi nu mă prea tem nici de balauri. Pot să prind şerpele din culcuş, cum ai prinde d-ta un pui de găină din pătul.

— Da ce îs acele solomonii, moş Nichifor?

— Ei, jupâneşica, dragă; asta nu se poate spune. Eu, babei mele — că merge pe douăzeci şi patru de ani de când m'am luat cu dînsa — şi ce n'a făcut ea? şi cât nu m'a chihăit de cap să-şi spun, şi tot nu i-am spus. Şi ia

din pricina asta are să moară, când o muri; de nu i-ar muri mulți înainte, că atunci mi-ași lua și eu una tinerică, și măcar trei zile să trăiesc în tică cu dînsa cum știu eu, și apoi să mor! M'am săturat până în gât de mucagaiul de babă, că hojma mă morcânește și îmi scoate ochii cu cele tînere. — Când gîndesc, amăritul de mine că am să mă întorc ear' la dînsa a casă, îmi îmi vine să turbez, să iau câmpii nu altă ceva.

— Ea lasă, lasă, moș Nichifor, că așa sunteți d-voartă bărbații.

— Ei, eil jupăneșică, eatăne și aproape de vîrful codrului. Ia mai dă-te și d-ta o leacă pe jos, pân'om sui dealul, că nu mii de alta, dar' mă tem că-i înțepenii în căruță. — Uit'te, florile cele frumoase de prin marginea pădurei, cum umplu vîzduhul de miroznă. Și d-ta să șezi ghemuită acolo, nu-i păcat dela Dumnezeu?!

— Mă tem de lup moș Nichifor, zise Malca, tremurînd.

— Ia mai sfîrșește odată cu lupul cela; altă ceva n'ai de vorbit?

— Stăi dar' să mă dau jos!

— Ptrul cîi!...! — sai binișor pe ici, pe crucea căruței. Ho...pa! Ia acum te ved și eu că ești, voinică; așa mi-i drag să fie omul: fătat, nu ouat.

Și pe când Malca culegea niște dumbravnic să ducă lui Ițic, moș Nichifor stătuse în loc și nu știu ce bichirea și cisluea prin prejurul căruței. Apoi repede strigă:

— Gata ești, jupăneșică? Hai, sui și să pornim cu ajutorul lui Dumnezeu, că de acum e tot vale mai mult.

Malca după-ce se suie, în-trebă:

— Oare nu-i târziu, moș Nichifor? —

— D'apoi de-acum suntem scăpați de-asupra nevoei; acuși te pun în Piatră. — Și odată dă bici iepelor, zicînd:

Alba nainte, alba la roate,
Oiștea goală de-o parte.

Hii! opt-un cal, că nu-s departe
Galății, hii!!!

N'apucă a merge nici douăzeci de prăjini, și prrr! se rupse un capăt!

— Na; asta încă îi una!

— Vai de mine, moș Nichifor, avem să înoptăm în pădure!

— Ia nu mai meni a rău, jupăneșică-hăi, că doar' n'am pățit eu asta numai odată în vieța mea. Până-i imbuca d-ta ceva și ielele estea și-or șterge gura c'oleacă de coșolină, eu am și pus capătul.

Când se uită moș Nichifor la belciug, bărdița nicăeri!...

— Apoi toate au fost cum au fost, zise moș Nichifor, încreșînd din sprincene și oțerîndu-se, dar' asta pică de coaptă. Bat'o Dumnezeu de babă, s'o bată! Uit'te cum îngrijește ea de mine; așa-i că nu-i sîcurea?..

Malca, sîrmana, când mai aude și asta, începe a suspina și a zice:

— Moș Nichifor ce facem noi?

— Ia lasă jupăneșică, nu te împuțina cu inima, că tot mai am o leacă da nădajde. Și odată scoate bulicherul din teacă, îl dă pe amnari și începe a ciocărți un gârneț de stejar, din anul trecut... L'a tăiat el, cum l'a tăiat apoi a început a cotrobăi prin chilna căruței să găsească niște frînghie; dar' de unde să iei dacă n'ai pus?..

Dacă vede și vede, taie băierile dela traistă, mai căpeiala din capul unei iepi și face cum poate, de leagă el gârnețul. unde

trebuea; pune roata la loc, vîră leuca, sucește lamba și o strînge la scară; apoi își aprinde cioanca și zice:

— Iacă jupăneșică, dragă, cum învață nevoia pe om, ce să facă... cu moș Nichifor țuțueanul nu pierd nimeni la drum. De-acum numai să te ții bine de carâmbi și din speteze că am să mîn ielele astea, de au să scapere fugind. Da să știi d-ta, că babei mele n'are să-i fie moale, când m'oi întoarce acasă. Am s'o iau de cănepa dracului și am s'o învîț eu cum trebuie să caute altă dată de bărbat; că «femeia ne bătută, e ca moara neterecată». — Ține-te, jupăneșică! Hi, he!!

(Va urma).

Dela șezătoare.

Eo sară liniștită de toamnă.

Pe un țol întins afară dinaintea coșarului ne-am strîns câțiva băețani din sat să mai rîdem cu cele fete, și fiindcă mâinile ni-s slobode, desghiocăm bucuros popușoi lui badea Niculae Pîntea, că-i român de treabă și-i sîritor și el la nevoile noastre.

— Șezi, mamă Dumitră, și pune și D-ta mîna pe știulețe, că de-aceea-i șezătoare... ori vrei să ne zugrăvești?

— Ei bată-te, că diștept te-ai mai ales... fă mai hăis Marando... ia împinge boborocu cela încoace, mîi țică... încet să nu dai de șugubină.

— Da nici nu vine?

— Ii dă strajă la primărie.

— Auzi, mamă Dumitră, ce spune Ilie, că ci-că «la strejar» sunt stafii...

— Apoi, or fi, dragul Ielii, ce te prinde pe tine mirarea?

— Ia mai tăceți mă, ce Iracu vă tot hliziți? Cum o fi stafia aceea, mamă Dumitră, D-ta îi văzut-o vr'o dată?

— Firește c'am văzut-o.

Ea rîde șiret. Toți tăcem tăcut și ne uităm țintă în ochi ei nari și blânzi; luna îi bate drept în față. Frumoasă trebuie să fi fost mama Dumitra în zilele ei. Ea știe bine ce vrem noi... și-i place să povestească; nu cred să mai fie cineva pe lume care se poartă povesti ca ea: tot ce am auzit din gura ei, mi-se pare c'am văzut aveau.

— Ii cam mult de atunci, eram fată așa ca de vr'o optsprezece ani și slujam la boeru cel bătrân, în casele vechi... voi nu e-ați apucat; și aveam și eu chirurgurile, un ibovnic în sat... Ce te uști așa picuile? Vezi-ți de treabă, și ascuți tu la vorbele noastre?... În țara, după-ce se culcau toți, eu mă duceam binișor în pridvorul din spatele casei și stam acolo la ăreastră, până când zăream pe boeru; el sărea gardul și venea să te ipe prin fundul grădinii, ca să te uie-l simță câinii. Intr'o sară, ședeam la fereastră și îl așteptam. Era noaptea, și umbra casei se întindea de aici până în poartă; cum eram tam așa, odată mi s'a părut c'am văzut ceva scârțâind, m'am uitat și am văzut cumpăna fântânii, crezând că boeru bate vîntul; da unde se omeneste? nici frunza nu să lătea, — și atunci mi-am adus minte că sub pridvor, chiar sub podul unde stam eu, era pivnița... Tu știi? zic, poate umblă cineva în pivniță; și dau eu să mă uit la ea ca cam cu frică... Doamne, uite arcă'l ved... un «cihodar» înalt, hipos, eșia din umbra casei, și unde pășea falnic...

— Ce-i «cihodar», mamă Dumitră?

— Ei ce să fie? Un cihodar, un slujitor domnesc... Străluciau fireturile pe el, de-ți luau ochii, și parcă plutea pe-o apă, așa mergea de lin, — l'am văzut bine cum a eșit din umbră, și de ce se depărta în bătaia lunii, creștea tot mai înalt, mai înalt, până-ce nu s'a mai deslușit dintre copaci... tremuram ca varga; nu știu cât oi fi stat așa cu ochii țintă într'acolo, că numai ear' l'am văzut întorcîndu-se încet din grădină; luna îl bătea în față și ochii îi sticleau ca de mătă, avea o barbă lungă până la brâu, și mergea drept, militărește, s'a abătut puțin la fântână, și a stat așa în loc, parcă voia ceva, apoi ear' a pornit, și l'am văzut cum a intrat în umbră, am auzit ușa dela pivniță scârțâind binișor, știam că e totdeauna încuiată... În sara aceea n'am mai așteptat pe Ion, m'am dus să mă culc, și toată noaptea m'am gândit la «cihodar» și n'am închis ochii până în ziuă, de frică...

A doua zi i-am spus boerului că au stafia casele, și boerul a dat din cap ș'a zis că știe...

— Și oare dela ce să se tragă asta, mamă Dumitră?

— Apoi, mă băeți, când se ridică o casă mare înainte vreme, se lua umbra unui om și se pune în zid, ca să fie casa trainică...

— Cum i-se lua umbra?

— Ia bine, venea un om bună-oară de se uita cum se clădește, și atunci un meșter se dedea binișor pe la spatele lui și-i măsura cu sfoara cât i-se lungea umbra pe pământ, și-i tăia lungimea ș'o culca în zid...

— Ei și?

— Și omul acela până în-

tr'un an muria, și se făcea strigoiu, și venia în toate nopțile de-și lua umbra de unde a fost pusă, și se plimba în preajma casei, și apoi ear' își ducea umbra la loc și se făcea nevăzut.

— Da eu am auzit că vine noaptea la om când doarme și-i sugă sângele strigoiful.

— Aș, astea's vorbe de-a oamenilor.

— Și nu mai poți adevăratele să-ți gonesti dela casă?

— Ba da, te duci la biserică și desgropi mortul care se face strigoiu și-i bați un țaruș drept prin inimă, și numai așa scapi de el... Hai, fetelor, sculați că-i târziu... ia în auziți, cântă cucușii.

A trebuit să le ducem noi pe acasă, că li-era frică. Și mereu le speriam: «Uite stafia!».

— Măne sară, la părintele Vasile... da să ne mai spui, mamă Dumitră.

— Las' că vă spui, n'veți grija... noapte ușurică...

II.

Scărmănăm lână la popa Vasile. Afară a început să bureze. În dae e colb și miroasă a cioban. Un purcel covițae în tindă, și dă mereu cu ritu în ușa.

— Auzi, mă Tărăboanță, te cheamă frăține-tău.

Ba pe tine...

Părintele, cu poalele anterioare în brâu, se duce să-l găsească; purcelul se pune de price. Părintele se supără. «Huidea», și îi dă un picior în pânțece, s'aude un guițat ascuțit, și fetele se uită la Tărăboanță.

Mama preoteasa a dat spuza la o parte, și pe vatra dogorită a turnat-o jumătate de căuș de păpușoiu. Ne face cocuși; grăunțele pocnesc și sar înflorite, albe. Băeții

s'așin să le prindă în gură. Părintele e trudit, se duce dincolo să se culce, bucuria noastră că scăpăm de el, că tare îi ursuz. Preoteasa a umplut sîta de flori. Incepem toți o ronțai.

— Și l'ai văzut mamă Dumitră?

— Văzut, zău...

— Ira, ia nu mai vorbiți de necuratul... cruce de aur în casa asta!

— Da nu-ți mai face spaimă coană preteasă, ce o să caute dracul în «casa popii?»... Ia șezi colea și ascultă. Ne întoarcem într-o sară dela adunat, uite țiu minte ca acum.. era așa într'amurg, da se vedea drumul bine, știți cum e vara, se lasă noaptea târziu; noi, fetele, ședeam în car, flăcăii veneau pe jos; unul mîna boii, altul cânta din fluer; în urma noastră venea mulți: se auzeau chiote, risete. băeții plesneau din bice, de clocotea valea. Zău, când mă gândesc: parcă era altă lume pe atunci, și lucrurile erau mai frumoase și oamenii mai veseli... Cum stam noi și ascultam așa, odată auzim pe Radu, răstindu-se la boi: «Ho, boală», — drept în mijlocul drumului era o căpiță de fîn,

— Oare cine o fi lăsat-o aici?...

Și Radu apucă funia din coarnele boilor, și cărmeste hăis pe lângă șanț; da căpița, țop înaintea lui.

— Uite mă, asta-îi cu dracu...

Și doar' numai cât ne-am făcut cruce, și pe loc a perit.

— Da taci, soro, că ți s'o fi părut.

— Stai să vezi, — mai mergem noi așa, ca o svârlitură de băț, și ce să ne pomenim? O capră neagră — eșită ca din pământ — behăia și se da pe lângă boi..

— De, capra dracului, unde te bagi?

— O fi cel împelițat...

Și ear' ne facem cruce — și cât ai clipi s'a și vîrât în pământ. Când se intrăm în sat numai eacă, la poarta țernii, un moșan; da ce ochi! Uite par'că mi-se pun cărcei pe la încheeturi când mi-aduc aminte. Da Radu de colo cică: «dec, că ăsta n'o mai fi dracu, — e moșanu Marandei, îl cunosc doar'», și n'are de lucru? jap o iușcă peste coada botanului, ș'odată a sbucnit o pară, da ce pară? Ca dintr'o gură de cuptor, și până să ne facem noi cruce, ne și pomenim grămadă în șanț...

— Fie, dădică Radule, că ne-o făcuși. Iacă ne ajung și cei din urmă.

— Cum dracu ne vîrși caru în șanț, fermecatule?

Când le-am spus, au început și ei a se minuna și a-și face cruce.

— Să știți, mă, că asta nu-îi a bine, — zice moș Niță a Safti.

Și adevărat că n'a fost a bine, par'că a spus într'un ceas rău. În iarnă, așa pe după Bobotează, se întoarcea Radu dela țerg, și înoptase, — în dreptul Ghicanilor ci-că i-a eșit un bivoli înaintea, l'a luat în coarne, și l'a buchisit, până l'a făcut una cu pământul. A doua zi l'au găsit, da nu se mai cunoștea, om a fost? ce-a fost? Au săpat o groapă în marginea drumului, și l'au îngropat acolo, fără popă, fără nimic, și au înfipt o cruce de lemn acolo, care a rămas și azi de-î zice la «crucea Radului».

— Mări, că multe ai mai fost știind tu...

— D'apoi cum te chitești

D-ta, coană preteasă? Una î Dumitra sêraca! Eu, nu că mă laud, de când eram ca fetele astea.. frângeam omu în două.

Fără să vrem, ne uităm toți la mînilor puternice ale mamei Dumitrii, care făcură un gest uriaș, ca și cum ar fi rupt în adevăr un om. Ce curioasă lumină i-s'a-prindea în ochi, când vorbea de tineretele ei! Și ce plăcere avea ea să ne spue tot lucruri prăpăstioase...

— Hei, ce credeți? să vreau eu, m'as face ear' tinără, cum am fost...

— Cum asta, mamă Dumitră î

— Ia bine. Aghiută atăta așteaptă, să-î vînd sufletul, și să-î mi dea pe «Spiriduș...» să fac ce oi vrea eu; da pe urmă cum m'ar mai juca pe ceea lume!. Iacă, vezi? Scărmanară și bieți băeți. Acum să-î mai învățăm doar' a toarce... Apoi cu noapte bună, coană preteasă!...

Afară e întuneric beznă, stătuse ploaia, dar' nici o stea nu se zărea pe cer.

— Uite așa îi în iad, mă băeți?

Se auzeau de ceea parte câinii lătrând, fetele se țineau de mână și mergeau grămadă, ca oile pe lângă noi. Năzdrăvăniile auzite ori noaptea ne înfiora așa cu muștenia ei? La toți ne perise glasul

În momentul acesta îmi reconstitui figura mamei Dumitrii număr în gând anii de când a murit, și mi-se pare că de atunci am trăit o mulțime de vieți, și că din toată lumea aceea eu singur am rămas.

Ce frumos mirosă iarba dirșes și ce dulce răsuna clopotu dela biserica satului nostru!

A. Vlahuță.